

הערכים במוצא גם באמצעים טכנולוגיים קיימים ומוכחים. לא מדובר על פתרונות קסם כמו שהרבו לצוץ לאחרונה אלא על שילוב של טכנולוגיות מוכחות. לא ניתן יותר להתעלם מהעובדה ששפכי רפת מהווים פוטנציאל זיהום ועלולים לפגוע הן במערכות ההובלה והן במט"ש האזורי שבו מתבצע פירוק ביולוגי של מזהמים רבים, כפועל יוצא עלולים להיגרם נזקים לאיכות הקולחים והבוצה בה בסופו של דבר משתמשים המשקים במדינה לצרכים חקלאיים. (השקיה ודישון) לסיכום מבטיחה מילר "נעשה כל למאמץ לעמוד לרשות הרפתות בהסברים מפורטים ככל שיידרש". ▲

עלות) דיגום זה יוכל לתת לכל רפת הערכה בפועל של העלות השנתית שהיא אמורה לשאת באם לא תטפל בשפכים לרמה הנדרשת. מאחר וכמות המים הינה פקטור משמעותי מבחינת גובה החיוב הרבעוני חשוב שכל רפת תדע לבדוק את כמות המים המדויקת בה היא משתמשת (בעת הצורך ניתן להתקין מד שפכים בהסכמת המועצה) בדיקה זו תוכל לצמצם את הכמות התיאורטית שבה הרפת אמורה להיות מחויבת על פי הכללים". על חשיבות התקנות אומרת מילר "קיימת כיום חשיבה מוטעית שלא קיים פתרון לטיפול בשפכי רפת – אני לא מסכימה לאמירה הזו וטוענת שניתן לשפר משמעותית את

פרץ שורק "אנו מקווים כי הפתרונות יהיו טובים ובעלות נמוכה"

ב-2013. חשוב לציין כי כל הזמן היו וועדות, עבודות ומיליון שקפים בנושא זה ובעצם כולם כולל בהתאחדות לא ממש ידעו מה, כמה, ולמה, זה נושא גדול המחייב לימוד. כששמענו לראשונה את הנתונים והמספרים שנמסרו לנו אמרנו כי אפשר לסגור את הענף כי המחירים היו לא הגיוניים, והמשמעות שלהם היתה שנפעיל רפת ע"מ לשלם את הוצאות הביוב. בקיץ 2013 הנושא הועבר לטיפול מנכ"ל משרד החקלאות וסוכם עם רשות המים והביוב כי יוקם צוות מקצועי שתפקידיו: תחילה לקבוע מחיר זמני ל-2014, ולאחר

פרץ שורק, רכז התארגנות רפת במשקי הדרום ונציג ההתאחדות בוועדה המקצועית לבחינת מתקני הפיילוט אומר לנו כי "זהו נושא מורכב והרפתן חייב להסתגל למציאות החדשה. אך לפני כל הוצאת כספים, יש לבדוק היטב ולהמתין לתוצאות הפיילוט". פרץ מביא כאן לראשונה, את כל הפרטים והמספרים

מאז כניסת תקנות השפכים והביוב בתחילת ינואר, קיים לא מעט בלבול, חשש וגם כעס בקרב הרפתנים על התקנות שיאלצו אותם להכניס את היד, שוב עמוק לכיסם ולתקצב את הנושא. פרץ שורק, עושה לנו סדר בין סבך התקנות, ההמלצות והמספרים ואומר כי בסופו של דבר, ההוצאה תיכנס למחר המטרה והענף יוכל להתמודד עם התקנות החדשות. פרץ "הוקמה וועדה מקצועית באוקטובר 2015 לדירוג ההתכנות והכדאיות של מתקני הפיילוט. הוועדה הוקמה על ידי מנהלת ההשקעות במשרד החקלאות ואני מוניתי לנציג ההתאחדות. לבדיקת הפיילוט הוקצו 2 מיליון שקלים מתוך כספי הסכם לוקר. הכספים הללו חולקו לפי קריטריונים שנקבעו עוד לפני השיפוט וזאת כהפקת לקחים מרפורמת שנות ה-2000 הוועדה החליטה לקבוע סכום מקסימלי מוכר להשקעה (600,000) ולתקצב עד 50 אחוז מגובה ההשקעה. שאר ההשקעה תמומן ע"י המשק והיזם". פרץ ממשיך ואומר "לפיילוט נבחרו תשעה משקים ברחבי הארץ וקבלו את האישור התקציבי בדצמבר 2015. אנחנו מקווים כי ביוני השנה הפיילוט יתחילו לעבוד וכי בספטמבר אוקטובר שנה זו ניתן יהיה להתחיל ולקבל תוצאות ראשוניות". פרץ מדגיש ואומר "אני ממליץ לרפתנים שלא להוציא כסף על הנושא עד לקבלת תוצאות מהפיילוט. מדובר בנושא מורכב וכדאי שהרפתנים ילמדו היטב את הנושא לפני הוצאת כספים. יש כנראה שיטה שאינה בפיילוט אבל תוצאותיה עונות לקריטריונים והיא בריכות שיקוע, היא מופעלת במספר מקומות והתוצאות שלה טובות. הבעיה של השיטה שלא כולם יכולים לעשות אותה, היא דורשת שטח ולא מתאימה למגזר המשפחתי וגם למגזר השיתופי לא מתאימה בכל מקום ועשויה להיות בעיה של אישורי בניה, לכן בואו נמתין לתוצאות הפיילוט".

לא נזכרתם מאוחר מדי ?

"שאלה בהחלט במקומה, אנחנו עוסקים בנושא הפיילוט כבר כשנה, אך למעשה התחלנו ללמוד את הנושא כבר

סוגי השפכים השונים לחיוב – הסבר

פרץ "קיימת בתקנות חלוקה בין שפכים חריגים לבין שפכים אסורים. שפכים חריגים זה הביוב החומר האורגני החנקן והזרחן (חלק גדול מהחנקן והזרחן ספוחים לחומר האורגני) שפכים אלו מהווים את עיקר הבעיה במתש"ם. שפכים אסורים, כוללים מכלול שלם של מינרלים שרוב המתש"ם לא מטפלים בהם אלא הם מדוללים עם כמויות המים המגיעים למט"ש ואם יש צורך לטפל בהם זו מהווה בעיה גדולה מאוד שהעלויות שלה מאד גבוהות (למשל, התפלה). בשפכי הרפת קיימת בעיה של תוספת מלח (נתרן וכלור) הניתנת לפרות בהזנה והשפכים מכילים כמויות גדולות יחסית של נתרן וכלור". פרץ "הצוות המקצועי שוכנע כי היות ותוספת המלח חיונית לתפקוד הפיזיולוגי של הבקר יש למצוא דרך להחריג אותו, והיא אכן נמצאה, וערכי הבסיס המותרים לרפת של כלור ונתרן גבוהים משמעותית. כמו כן שוכנענו כי היות ואין פתרונות מדף קיימים לטיפול בהרחקת החומר האורגני בעלויות סבירות לחקלאי, ניתנו 3 שנים של תשלום מופחת שכל שנה עולה, מתוך מטרה שבשנים אלו הענף יתארגן לטיפול במים המוזרמים למערכת הביוב. ▲

פנינו לדוברת משרד החקלאות לתגובה בנושא וזו תשובת המשרד

"הוקם צוות בינמשרדי שכלל נציגות רפתנים. במסגרת ההסכמות שהושגו נקבעו ערכי סף ספציפיים עבור שפכי רפת החלב האסורים. לשפכים החריגים (רכיבים אורגנים) נקבעו ערכים מדורגים המאפשרים תקופת הערכות והסתגלות של 3 שנים. כמו כן, הוחלט לסייע במימון השקעות להסדרת הרפתות ובכל מקרה כל העלויות נכנסות לעלות של מחיר המטרה". ▲

מכמות המים הנמדדת בכניסה למכון החליבה) תשלום ראשון זה אגרת הביוב הביתית המשולמת במועצה האזורית בה הם נמצאים, ובנוסף לאגרה הביתית יהיה תעריף שישתנה כל שנה במהלך 3 השנים הקרובות. בשנה הראשונה התעריף המקסימלי הוא כ- 2.7 שקל לכל קוב ביוב. שנה שנייה כ- 4.5 שקלים לכל קוב והשנה השלישית כ- 5.3 שקל לכל קוב. לאחר מכן (מ-2019) הרפת תחויב כמו כל מפעל אחר בהתאם לאיכות המים שנבדקה. החל מ-2016 יילקחו 4 דגימות מים אקראיות במהלך השנה ובהתאם לתוצאות יהיה גובה התשלום. התשלום שהזכרנו כאן זה התשלום המקסימלי, אם התוצאה תהיה טובה יותר מהרף המכסימלי התשלום יהיה נמוך יותר. עלות כל בדיקה כ-500 שקל".

עד כמה העלויות יפגעו ברפתנים אם בכלל?

"ההוצאה הזו תיכנס למחיר המטרה ותוכר כחלק מהוצאות הייצור של החלב, אין בכלל שאלה בעניין. קיימים אמצעים ממשקיים פשוטים שבאמצעותם ניתן לצמצם את כמות הזבל המגיעה למי הביוב ולמטש"ם. למשל באמצעות גריפה ואיסוף הזבל בחצר ההמתנה בסיום החליבה. בסופו של דבר לדעתי נגיע להוצאה נוספת של כ-10 אלפים שקלים לרפת של 80 פרות, בין אגורה לאגורה וחצי לרפת ואני חושב שניתן לצמצם גם את העלות הזו".

ערכתם סקר המים, מה התוצאות?

"כן, רצינו לדעת בדיוק מה כמויות המים ברפתות. כמות המים הממוצעת לפרה בשני המגזרים היתה, כ- 20 ליטר לפרה בחודשי החורף וכ-120 בחודשי הקיץ. יחד עם זאת גילינו פערים עצומים בשימוש במים המשמשים לצינון בין רפת לרפת. להערכתנו ברמת הענף ניתן לצמצם אותם בסדרי גודל בין 20 אחוז עד ל-40 אחוז. עם נעשה זאת תיקטן בהתאם גם העלות, ואולי גם נשפר טיב המים שאנו מעבירים לביוב".

לסיום, אתה אופטימי?

"כן, מדינת ישראל היא המדינה הראשונה ובינתיים היחידה בעולם המנסה לטפל בשפכי הרפתות ולשמחנתנו הועלו ע"י היזמים רעיונות מאוד מעניינים שנקחו מתחומים שונים ואנחנו מקווים שההתאמה שלהם לרפת הישראלית תהיה טובה ובעלות סבירה". ▲

מכן להציע מתווה קבוע לרפתות. הצוות ישב בתחילת 2014 וסיכם את הדברים הבאים, הגביה תתבצע רק על המים ממכון החליבה וחסר ההמתנה (המים לביוב) הגביה תהיה או 1.95 ש"ח על כל קוב מים הנכנס למכון, או 3.08 שקל למי שמשלם לפי מדידת שפכים. ברצוני לציין כי את כל התהליך מלווה צוות הכולל את רחל בורשק אביתר דותן ועבדך הנאמן".

איך התנהל בנושא זה משרד החקלאות?

"אני אולי אפתיע אותך אבל הרוח הגבית שקבלנו ממשרד החקלאות היתה נהדרת, לפחות בכל הקשור לצוות המקצועי, אך לא רק. במשרד הבינו שאנחנו מדברים כאן על עתידו של הענף"

בסופו של תהליך, הצלחתם למזער נזקים?

"שני הישגים עיקריים היו לנו בעניין, הראשון שכל מי השתיה יצאו מהחישוב וצריך להבין שהמים הללו מהווים כ-65 אחוז מסך המים ברפת, וגם בנושא מי המכון, ברשות המים הכירו בעובדה שחלק מהמים מתאדים ויש פחת ולא הכל מגיע לביוב, ולכן רק כ-70 אחוז מהמים שנמדדו בכניסה למכון החליבה וחסר ההמתנה מחושבים לצרכי ביוב. ממש כמו ביוב ביתי".

איך העסק עובד כי יש בלבול לא קטן בנושא?

"הרפתנים אמורים לשלם על כמות ההולכת לביוב (70 אחוז